

แค่เพียงลวนลามด้วยวาจา ... ถือว่าไม่รักษาชื่อเสียงเกียรติศักดิ์ข้าราชการ

ข้อปฏิบัติของบุคคลซึ่งเป็นข้าราชการต้องกระทำเพื่อเป็นการรักษาระเบียบวินัยนั้น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดไว้หลายประการทั้งในส่วนของข้อปฏิบัติ (มาตรา ๘๒) เช่น ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ หรือต้องรักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย เป็นต้น และในส่วนข้อห้าม (มาตรา ๘๓) เช่น ต้องไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชา ต้องไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ หรือต้องไม่กระทำการอันเป็นการลวงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ เป็นต้น ซึ่งทั้งข้อปฏิบัติและข้อห้ามดังกล่าว หากมีการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามย่อมถือเป็นการกระทำผิดวินัย (มาตรา ๘๔)

สำหรับการไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการในลักษณะเช่นใดที่จะถือเป็นการกระทำที่ผิดวินัยนั้น การตีความหรือวินิจฉัยขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีว่า ผู้กระทำความผิดถือเป็นการไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ และสมควรลงโทษทางวินัยในสถานใด

ข้อเท็จจริงในคดีคือ ผู้ฟ้องคดีเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ เมื่อครั้งปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีอนามัยแห่งหนึ่ง ได้ถูกร้องเรียนว่ากระทำการลวนลามนางสาว ล. ซึ่งเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (จังหวัดกาญจนบุรี) จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง และผลจากการสืบสวนเชื่อว่าผู้ฟ้องคดีได้กระทำการจับมือ จับไหล่ และพูดจาล่วงละเมิดผู้เสียหายจริง โดยพูดว่า “หนึ่งกลับแล้วหรือ คินนี้กลับไปอาบน้ำให้หอม ๆ นะ ใส่ชุดนอนเซ็กซี่ ๆ ไม่ต้องใส่ชุดชั้นใน คินนี้จะไปหาในความฝัน” แต่การกระทำดังกล่าวน่าจะไปในลักษณะที่เล่นทีจริง ไม่ถึงกับเจตนาล่วงละเมิดทางเพศ การกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการไม่รักษาเกียรติศักดิ์ในตำแหน่งหน้าที่ราชการอันเป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าตนมีอาการป่วยกล้ามเนื้อซี่กขวาอ่อนแรงเคลื่อนไหวไม่สะดวก และเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ จึงไม่มีเหตุและไม่อาจกระทำลวนลามผู้เสียหายได้ ประกอบกับสถานที่เกิดเหตุเป็นห้องกระจกเปิดโล่งทุกทาง จึงไม่อาจเกิดการกระทำดังกล่าว นอกจากนี้การให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงบางส่วนได้กระทำต่อกรรมการเพียงคนเดียว จึงเป็นการดำเนินการทางวินัยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยดังกล่าว

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยว่า เมื่อปรากฏมีการร้องเรียน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุได้แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงและดำเนินการสืบสวนโดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีมาให้ถ้อยคำ ทำบันทึกชี้แจง และแสดงพยานหลักฐานเพื่อแก้ข้อกล่าวหา (มาตรา ๙๐ และ ๙๑) จากนั้นได้พิจารณาผลการสืบสวนและแจ้งผลการดำเนินการดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบ จึงได้มีคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี (มาตรา ๙๒) ซึ่งแม้การให้ถ้อยคำของผู้ฟ้องคดีและพยานจะได้กระทำต่อกรรมการเพียงคนเดียว แต่โดยที่กรณีนี้เป็นกรกระทำผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง จึงมิใช่กรณีที่อยู่ในบังคับของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา ดังนั้น จึงเป็นการดำเนินการโดยผู้มีอำนาจแต่งตั้งตามกฎหมายและเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้กำหนดไว้

สำหรับการมีคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์เป็นการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่นั้น ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อข้อเท็จจริงประกอบกับพยานบุคคลได้ยืนยันผู้ฟ้องคดีกล่าววาทะจาจนลามทางเพศ ซึ่งสอดคล้องกับคำให้การของผู้เสียหาย จึงน่าเชื่อได้ว่าได้กระทำจนลามผู้เสียหายโดยการจับมือ จับไหล่ และพูดจาจนลามทางเพศจริง ซึ่งผู้ฟ้องคดีในฐานะข้าราชการและได้รับยกย่องจากราชการในชุมชนโดยเรียก นำหน้าชื่อว่า “หมอ” การประพฤตินั้นในลักษณะดังกล่าว ย่อมเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเห็นว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงฐานไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์หน้าที่ราชการของตน มิให้เสื่อมเสีย จึงลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี และแม้ผู้ฟ้องคดีจะมีอาการป่วยแต่แพทย์ผู้ออกใบรับรองได้ให้ความเห็นไว้ว่า ผู้ฟ้องคดียังคงมีอารมณ์ทางเพศเช่นคนทั่วไปโดยไม่มีผลกระทบจากอาการป่วยดังกล่าว ประกอบกับผู้ฟ้องคดียังคงเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อปฏิบัติงานได้ การกระทำจนลามผู้เสียหายจึงเป็นเรื่องที่อยู่ใต้วงมือที่จะกระทำได้ และแม้ที่เกิดเหตุจะเป็นห้องกระจกแต่การกระทำในลักษณะดังกล่าวก็อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นน่าจะใช้เวลาไม่นานและอาจเกิดในช่วงเวลาใดก็ได้

การมีคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ผู้ฟ้องคดี จึงเหมาะสมแก่กรณีความผิดและเป็นการใช้ดุลพินิจ โดยชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พ. ๒๗/๒๕๕๘)

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดดังกล่าวเป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการที่ดีสำหรับ หน่วยงานทางปกครอง และเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งตาม พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้อำนาจแก่ผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน หรือจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ตามที่ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุเห็นเป็นการสมควรก็ได้ แต่จะต้องแจ้งข้อกล่าวหา สรุปพยานหลักฐาน และรับฟัง คำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหา ตามหลักการรับฟังความสองฝ่ายในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และในขั้นตอนการให้ถ้อยคำของผู้ถูกกล่าวหา และพยานต่อคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง สามารถกระทำต่อกรรมการเพียงคนเดียวได้โดยไม่จำเป็นต้องมี กรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดตั้งเช่นกรณีสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรง ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๘ ของกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ ดังนั้น หากการดำเนินการสอบสวนได้ดำเนินการโดยบุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และได้แจ้งข้อกล่าวหา พร้อมทั้งรับฟังคำชี้แจงของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ย่อมเป็นการดำเนินการที่ชอบด้วยกฎหมาย

นอกจากนี้ ตามกฎ ก.พ. ว่าด้วยการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดเกี่ยวกับการกระทำการอันเป็นการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศไว้หลายลักษณะ ซึ่งถือเป็น ข้อห้ามที่ข้าราชการไม่ว่าในระดับใดต้องไม่กระทำ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำด้วยการสัมผัสทางกาย กระทำการ ด้วยวาจา กระทำการด้วยอาการปรีชา หรือการแสดงพฤติกรรมอื่นใดที่สื่อไปในทางเพศ คดีนี้จึงเป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งในส่วนของผู้ปกครองในการรับฟังพยานหลักฐานหลายด้านประกอบกันก่อนที่ผู้มีอำนาจจะวินิจฉัย ความผิดทางวินัย ทั้งจากสภาพแวดล้อมของสถานที่ทำงาน ช่วงเวลาที่เกิดเหตุ อายุของผู้เสียหาย เหตุโกรธเคือง ของผู้เสียหาย และพยานบุคคล จนเชื่อได้ว่าได้กระทำจนลามทางเพศผู้เสียหายจริง และในส่วนของผู้ราชการ โดยทั่วไปซึ่งแม้จะเป็นการกระทำโดยกล่าวด้วยวาจาในลักษณะหยอกล้อที่เล่นที่จริงไม่ถึงกับเจตนาที่จะล่วงละเมิด ทางเพศถึงขั้นข่มขืนกระทำชำเราอันเชื่อได้ว่าประพฤตินั้นอย่างร้ายแรง ข้าราชการผู้กระทำก็อาจถูกลงโทษ ทางวินัยฐานไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์หน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสียได้